

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะของครู ภูมิศึกษาโรงเรียนสุภาพศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะของครู ภูมิศึกษา โรงเรียนสุภาพศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับอนุบาล ถึงประถมศึกษาในโรงเรียนสุภาพศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 25 คน จำแนกออกเป็นครู ผู้สอนระดับอนุบาล 6 คน และครูผู้สอนระดับประถมศึกษา 19 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีทั้งหมด 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ระดับชั้นที่สอน และประสบการณ์ที่สอน เป็นต้น ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งมีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาครู ด้านการพัฒนานักเรียน และด้านการพัฒนางานวิชาการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีจำนวนข้อคำถาม จำนวน 35 ข้อ (ภาคผนวก ก) โดยผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ซึ่งแบบสอบถามจำนวน 25 ฉบับ เก็บกลับคืนมาได้ 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้หญิง มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี ร้อยละ 28.00 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 92.00 สอนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 76.00 มีประสบการณ์ในการทำงาน ไม่เกิน 5 ปี ช่วง 6 – 10 ปี ช่วง 16 – 20 ปี และมากกว่า 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 24.00

2. บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะของครู ภูมิศึกษา โรงเรียนสุภาพศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก 3 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาครู ด้านการพัฒนางานวิชาการ และด้านการพัฒนานักเรียน ตามลำดับ สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาครู พบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะของครู ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนสุภาพศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก 10 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีบทบาทกระตุ้นและจูงใจครูให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ในการสอนและการดูแลชั้นเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารมีบทบาทในการ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน และ ผู้บริหารมีบทบาทในการช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ ตามลำดับ

2.2 ด้านการพัฒนานักเรียน พบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะของครู ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนสุภาพศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก 10 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีบทบาทในการระดมความร่วมมือจากครู และนักเรียนในการแก้ปัญหาด้านวินัย ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารมีบทบาทสนับสนุนโครงการและกิจกรรมทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และ ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างหรือพัฒนาปัญญาของนักเรียน ตามลำดับ

2.3 ด้านการพัฒนางานวิชาการพบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะของครู ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนสุภาพศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนางานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก 15 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีบทบาทในการวางแผนร่วมกับคณะครู เกี่ยวกับโครงการทางวิชาการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารมีบทบาทในการสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน และ ผู้บริหารมีบทบาทการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานทางวิชาการสูงสุดตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะของครู กรณีศึกษาโรงเรียนสุภาคมศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่า มีประเด็นที่น่าอภิปรายดังนี้

1. ด้านการพัฒนาครู จากผลการวิจัยพบว่า ครู โรงเรียนสุภาคมศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีทัศนะต่อบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในด้านการพัฒนาครู อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในการกระตุ้นและจูงใจให้ครูปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนและการดูแลชั้นเรียนอย่างเต็มที่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน โดยการวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยไปปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และส่งเสริมกิจกรรมการนิเทศภายใน ทั้งในรูปแบบ การปฐมนิเทศ การส่งไปดูงาน การประชุม อบรมและ สัมมนาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย บุญบัณฑิต (2538 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก กับการปฏิบัติงานวิชาการของครูประถมศึกษา ที่ส่งผลต่อการนิเทศภายใน คือส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและการจัดให้มีการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และการพัฒนาครู นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอำพัน เรืองสมานไมตรี(2542 : บทคัดย่อ) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาท ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอน ดำเนินการส่งเสริมมากที่สุด คือ นโยบายการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมการสอนของครูและส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2. ด้านการพัฒนานักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ครู โรงเรียนสุภาคมศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีทัศนะต่อบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในด้านการพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การระดมความร่วมมือจากครูและนักเรียนในการแก้ปัญหาด้านวินัย ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของนักเรียน และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างหรือพัฒนาปัญญาของนักเรียน ตลอดจนการสนับสนุนโครงการและกิจกรรมทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน ประพันธ์ (2537 :บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบริหารครบทั้ง ทุกด้าน ในงานกิจกรรมนักเรียน จัดครูให้เป็นที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน ให้ครูไปดูงานต่างโรงเรียน ติดตามผลและวิเคราะห์เป้าหมาย เพื่อวางแผนในปีการศึกษาต่อไป ด้านการวัดผลประเมินผล มีการดูแลการปฏิบัติงาน สร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผล

การเรียน ติดตามและรายงานผลการประเมิน ด้านการประเมินผลวิชาการ ได้กำกับติดตาม การดำเนินงานตามแผนและโครงการ และรายงานผลเมื่อเสร็จสิ้นนั้นๆ

3. ด้านการพัฒนางานวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนสุภาภุมศึกษา เขต ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีทัศนคติต่อบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในด้านการพัฒนา งานวิชาการ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับ โครงการทางวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และการสร้างความเชื่อมั่นใน การพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน ให้ได้มาตรฐานสูงสุด นอกจากนี้ผู้บริหารเป็นผู้นำในการวิจัยทางการศึกษาและนำผลการวิจัยมา พัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน ประพันธ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน การวางแผนงานวิชาการมอบให้ฝ่าย แผนงานรับผิดชอบ สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของฝ่ายและหมวดวิชา เพื่อ วางแผนในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอนงค์ ระจับพิศย์ (2538 : บทคัดย่อ) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมความเป็น ผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับ มากในลำดับสูงสุด และการจัดการด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทัศนะของครู ภูมิศึกษาโรงเรียนสุภาภุมศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำ ผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการพัฒนาครู จากผลการวิจัย พบว่าบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ในด้านการพัฒนาครู อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ในเรื่องการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารต้องช่วยเหลือ ให้ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และ นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนการสอน ควรส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดในหมู่ครู โดยการจัดรายการเล่าสู่กันฟัง หรือเขียนสู่กันอ่าน ผู้บริหารกำหนดให้ครูอ่านหนังสือที่เป็น ประโยชน์ทางวิชาการแล้วมาคุย หรือเขียนย่อให้คนอื่นได้ฟังหรือได้อ่าน เพื่อเป็นการเสริมความรู้ ทางวิชาการแก่ครูในโรงเรียน หรือส่งเสริมให้ครูเขียนบทความทางวิชาการ ไปลงหนังสือต่างๆ หรือ จัดกิจกรรมเที่ยงวันสนทนา (คุยกันทางวิชาการในขณะที่รับประทานอาหารกลางวัน โดยมีครูคน

หนึ่งนำในการสนทนา และคนอื่นได้ถามหรือเสริมการสนทนา) มีปาฐกถาเป็นครั้งคราว เชิญบุคคลภายนอกหรือผู้มีความรู้มาร่วมตลอดจน แนะนำให้ครูเข้าเป็นสมาชิกสมาคมทางวิชาการต่างๆ เช่น สมาคมครูวิทยาศาสตร์ สมาคมคณิตศาสตร์ สมาคมการศึกษา เป็นต้น หรือแนะนำครูให้เป็นสมาชิกวารสาร ทางการศึกษาต่าง ๆ ในเรื่องกรณีพิเศษทางวิชาการ ผู้บริหารต้องจัดให้ครูใหม่สังเกตการสอนของครูอาวุโส ที่มีประสบการณ์การสอนมานานและมีความสามารถเชี่ยวชาญด้านการสอน นอกจากนี้เปิดโอกาสให้ครูได้ดูการสาธิตการสอนจากผู้เชี่ยวชาญหรือครูด้วยกันเองหรือจากครูใหญ่ ตลอดจนถึงจัดให้มีกลุ่มอภิปรายย่อย ตามความสนใจของครู อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องวิธีสอนต่างๆ และจัดให้มีสัปดาห์แห่งความก้าวหน้าทางวิชาการ อาจจะให้ครูหรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกบรรยายในหัวข้อเรื่องที่ครูส่วนใหญ่มีความต้องการหรือสนใจ

2. ด้านการพัฒนาการเรียน จากผลการวิจัยพบว่าบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในด้านการพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ในเรื่อง กิจกรรมนักเรียนผู้บริหารต้องมีการวางแผนกำหนด โครงการ กิจกรรมนักเรียน โดยความร่วมมือของ ครู และนักเรียน ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับโครงการทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายครู และนักเรียนเข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำคู่มือกิจกรรมนักเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรมควรเขียนคำอธิบายบทบาทหน้าที่ของนักเรียน ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน และควรมีโครงการ อบรมนักเรียนที่เป็นเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการจัดกิจกรรมต่าง ในเรื่องกิจกรรมเสริมสร้างปัญญา ผู้บริหารต้อง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในลักษณะที่กระตุ้นให้นักเรียนใช้สมองคิด ทำงานแบบท้าทาย และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดและการเรียนรู้อย่างเต็ม ศักยภาพ เช่น กิจกรรมการทำโครงการ กิจกรรมการระดมสมอง กิจกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ กิจกรรมการใช้เทคนิคในการตั้งคำถาม กิจกรรมการสาธิต กิจกรรมการโต้วาที และกิจกรรมการอภิปราย เป็นต้น ในเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารจะต้องประสานกับครูและผู้ปกครองช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน การให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรกำกับดูแลนักเรียนผ่านการทดสอบอย่างไม่เป็นทางการ และการเข้าไปสัมผัสสนทนากับนักเรียนโดยตรงตลอดจนการส่งเสริมให้ครู สํารวจนักเรียนที่อ่อน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยดูจาก ข้อมูล และคะแนนในห้องเรียน รวมทั้งระดับผลการเรียน เพื่อช่วยเหลือให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียน โดยใช้เวลานอกเหนือไปจากเวลาในห้องเรียน

3. ด้านการพัฒนางานวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่าบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในด้านการพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ในเรื่อง การวางแผนพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารต้องร่วมกับคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาดำเนินการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่

มีพื้นฐานมาจากสภาพปัญหา หรือความต้องการที่จะพัฒนางาน และกำลังงบประมาณ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดภารกิจหรือ พันธกิจ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดกลยุทธ์ และการกำหนดแผนงาน / โครงการ ส่วนการนำไปปฏิบัติจะครอบคลุมการจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบงาน การสั่งงาน การควบคุมงาน การติดตามกำกับ การประสานงาน และการนิเทศงาน สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน ควรมีการระหว่งการดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดงาน ตลอดจนมีการรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ในเรื่องมาตรฐานทางวิชาการ ผู้บริหาร ต้องกำหนดเกณฑ์คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนหลังจากได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร โดยผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวิจัยและพัฒนา เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนของ โรงเรียน และการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุผลในระดับสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อคุณภาพการเรียนการสอน และการบริหารงานของผู้บริหาร กรณีศึกษา โรงเรียนสุภาพศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการระดมความร่วมมือจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้อยู่เสมอ
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้ฝึกปฏิบัติจริง และกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้สมองคิดทำงานแบบท้าทายและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร